

EN FREDSFÖRENINGIS UPPGIFT

Uppgiften är enklast uttryckt att verka för fred. Och för att kunna verka för fred måste föreningen tillägna sig en förståelse av varje uppkommande konflikt. Vem tillhandahåller denna förståelse? Erfarenheten säger att oberoende forskare och oberoende undersökande journalister vet mycket. Dessutom bidrar ibland avsuttna militärer och diplomater till förståelsen och då i samklang med forskare och undersökande journalister.

Sedan länge hävdar forskare att en konflikt alltid har flera medverkande och ansvariga. En enda ansvarig hör alltså till det mest osannolika. Typ gatüöverfall för rån. Men även där finns, som vi vet, en samhällsbakgrund och flera ansvariga...

Dagens konflikt i Ukraina har djupa rötter. Förtrycket under tsarerna bäddade för ryska revolutionen och Sovjetunionen, som åstadkom stora förbättringar men hamnade i kapprustning med den allra största supermakten USA, som 1949 grundade Nato med hjälp av de försvagade kolonialmakterna. Kraschen 1991 kom trots Gorbatsjovs reformagenda. Vi känner alla sammanhanget, då Tyskland återförenades och Warszawapakten från 1955 upplöstes.

Natos löften 1989-91 till Gorbatsjov att inte utvidgas en tum bortom Tyskland är en väl dokumenterad realitet.

Med Rysslands tioåriga svaghet följde tyvärr att Nato trots löfterna utvidgade sitt väpnade område etthundra mil till Rysslands västra och södra gräns. Tjogtals permanenta militärbaser upplevdes självklart som ett hot av Ryssland.

Ursäkten till Natos löftesbrott var och är att de forna öststaterna under sovjetisk kontroll har en invandrad stor rysk minoritet som idag saknar den politiska makt den en gång hade. Den utsätts i alla randstater för repression och hårda krav för medborgarskap. Där fanns en delvis befogad oro för att Ryssland skulle ingripa och bistå minoriteten. Man sökte och fick Natomedlemskap. Nato bortsåg från sina löften. I Georgien och Ukraina behandlades minoriteten på ett sätt som skapade grund för uppror, som bemöttes med militär vedergällning. Det skedde i Abchasien, Sydossetien och Donbass.

Ryssland är inställt på att försvara ryssar i förskingringen och bistod dessa tre områden militärt, och drog sig sedan tillbaka från två av dem. I Ukraina fortsatte kriget mot Donbass i åtta år och Ryssland fortsatte sitt militära stöd.

Detta tycks vara tre konflikter med tre parter. Men det visar sig att Nato dragit nytta av bristen på information och sprider uppfattningen att ingripandena handlar om rysk expansion och ett påstått återupprättande av Sovjet. Man misstolkar Rysslands enorma behov av återhämtning efter minst tio års kaos. Eftersom Sverige sedan 1996 är partner till Nato och idag särskilt gynnad med "guldkortet" och med ett långtgående värdlandsavtal är våra media helt inställda på att Natos information är korrekt. Nato har sedan några år ett strategiskt informationscentrum i Riga, Stratcom, till stöd för de nya Natomedlemmarnas bild av läget. Alla dessa och Sverige har blivit parter i konflikten. Och plötsligt talas det om ryskt hot mot Östersjöområdet, trots att inga sådana tecken fanns/finns.

Den bild flertalet svenskar har fått är den att Ryssland startat krig mot Georgien och Ukraina. Bilden förstärks kraftigt av händelserna på Krim. Vår bristande kunskap om Ryssland som förbundsstat och Ukrainas politiska organisation utnyttjades av Nato till att sprida

uppfattningen att Ryssland med våld annekterat Krim, där dess stora flottbas Sevastopol hyrdes på 40 år av Ukraina. Men sanningen är en annan.

Den norske professorn i rättsvetenskap Peter Örebech har nyligen givit oss den korrekta bilden. (Det är svårt att tro att en forskare skulle äventyra sin ställning med propagandistiska uppgifter.) Halvön Krim, som i äldre tid hört till Ryssland, överfördes på 1960-talet till att förvaltas av unionsstaten Ukraina genom ett självsvåldigt beslut av Nikita Chrustjov, själv Ukrainare. Krim fortsatte att vara i union med Ukraina med egen regering, statsminister och eget rättssystem.

Efter den av USA finansierade och stödda högerkuppen mot Ukrainas folkvalde president den 22 februari 2014 startade repression mot Donbass, som varit den folkvalde presidentens viktigaste röstunderlag. Politiska partier förbjöds, folkvalda styresmän avsattes och ryska språket erkändes inte längre som officiellt minoritetsspråk i Donbass. Detta skapade det ovan nämnda motståndet, vilket möttes med ukrainskt militärt anfall den 30 juni. Det kriget pågår.

Den övervägande ryska befolkning på Krim oroandes av utvecklingen, och dess regering anordnade den 16 mars en folkomröstning om att säga upp unionen med Ukraina och återansluta sig till Ryssland. 96,97 % av de 83,1 % av de röstberättigade röstade för en union med Ryssland. Detta skedde, och tillfartsvägarna besattes av ukrainska hemvärnsmän, inte av invaderande ryssar. Det var således inget ryskt anfall eller annektering. Allt detta är vår svenska opinion ovetande om. Upprördheten är obefogad. Och folkrätten överskreds inte.

Konfliktens alla medverkande framträder. Den tillspetsades då Ryssland ställde krav på att Nato skulle dra tillbaka sina positioner från Rysslands gränsområden och avstå från att införliva även Ukraina i Nato. En blick på kartan visar hur hotfullt ett Nato-Ukraina ter sig från rysk horisont. Ryssland betonade att alla stater har rätt till samma säkerhet. I annat fall måste alla stater leva med osäkerhet.

Svaret från Nato blev blankt nej med hänvisning till att varje stat har rätt att söka sina egna avtal för sin säkerhet i enlighet med den antagna europeiska säkerhetsordningen. Man glömde då att säkerhetsordningen syftar till **alla** europeiska staters säkerhet, inte bara de som tillhör Nato.

Efter långa resultatlösa förhandlingar och samtidig rysk militär uppladdning vid Ukrainas gräns, erkände Ryssland de hotade självutropade utbrytarstaterna. Så legitimerades ryskt ingripande i enlighet med FN-stadgan till deras försvar. Därpå fattade Ryssland det ödesdigra beslutet att anfälla hela Ukraina, en desperat åtgärd som saknar stöd i folkrätten och nu ådrar Ryssland ödesdigra sanktioner från övriga stater i Europa och USA. Reaktionerna ger ingen öppning för fred. De är ett resultat också av felinformation om konfliktens natur och hur ansvaret för utvecklingen fördelas. Sverige spär på dödandet genom att skicka vapen. Alla vägar till fred stängs. Oberoende forskare och undersökande journalister tillfrågas aldrig.

Det hänger nu på fredsrörelsen att finna vägar som öppnar för fred och att förmå att kommunicera detta. Vi tar avstånd från krig, från alla krig. Och sedan? Johan Galtung gav oss en modell för agerandet: Diagnos, Prognos, Terapi, i denna ordning.

Erni & Ola Friholt